

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl/contact

Datum
14 juli 2026

Ons kenmerk
PZH-2026-893740893
DOS-2024-0003587

Bijlagen
0

Aan Provinciale Staten

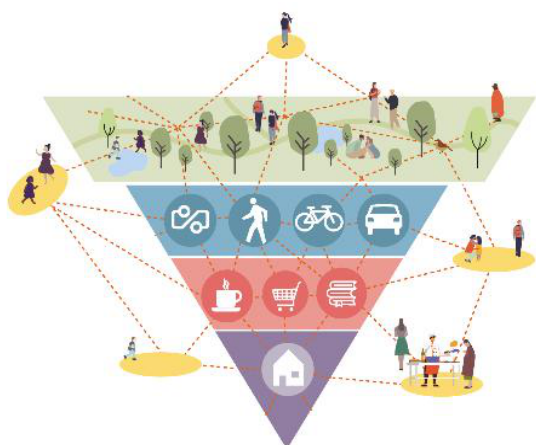
Onderwerp:

Uitkomsten pilotprojecten gezond ontwerpen

Geachte Statenleden,

De afgelopen drie jaar hebben wij ons, als onderdeel van het programma Gezondheid en Welzijn, de aanpak Novex Zuidelijke Randstad en Volkshuisvesting ingezet om gezondheid op een praktische manier te koppelen aan de leefomgeving. Hiervoor hebben wij in een zestal wijken een ontwerpend onderzoek laten uitvoeren, met als centrale vraag hoe we een wijk zouden ontwerpen als gezondheid leidend is. De resultaten van deze pilots vindt u op de webpagina [Bouwen aan een gezonde, toekomstbestendige leefomgeving](#). Uit deze onderzoeken is de methode 'Gezond ontwerpen' ontstaan. Via deze brief informeren wij u hierover.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is gezondheid een integraal onderdeel geworden van ruimtelijke opgaven. Artikel 1.3 van deze wet stelt onder meer dat het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving een doel van de wet is. Deze koppeling is nieuw. De urgentie om te werken aan een gezonde leefomgeving is in Zuid-Holland hoog, omdat de inwoners van Zuid-Holland behoren tot de ongezondste van het land. Dat was de reden om, als onderdeel van onze inzet in het NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad, opdracht te geven aan ontwerp bureau PosadMaxwan om te onderzoeken wat het zou betekenen als gezondheid leidend zou zijn bij de inrichting van de leefomgeving.

Figuur 1 omgekeerde piramide gezond ontwerpen

Om deze vraag te beantwoorden ontwikkelden de onderzoekers de methode Gezond ontwerpen. Hierbij worden eerst het ecosysteem, het water- en bodemsysteem en sociale netwerken geanalyseerd, vanuit de gedachte dat deze bepalend zijn voor de gezondheid van mensen. Daarna wordt gekeken hoe deze structuren verbeterd kunnen

worden. Vervolgens wordt onderzocht welke mobiliteitsvormen en voorzieningen al aanwezig zijn, om uiteindelijk te komen tot locaties waar woningen kunnen worden (bij)gebouwd op plekken die gezond zijn en nabij voorzieningen en groen liggen. Zo leidt deze methode ook tot een integraal plan voor een wijk of buurt.

Het eerste ontwerpde onderzoek, in de Dordtse wijk Sterrenburg, liet zien dat er veel ingrepen mogelijk zijn die de gezondheid van de inwoners te kunnen versterken. Bovendien bleek dat er in deze wijk woningen kunnen worden toegevoegd op gezonde plekken. Na dit eerste onderzoek hebben wij de aanpak herhaald op vijf verschillende pilotlocaties. Deze onderzoeken leveren een interessant beeld op. Met name in naoorlogse woonwijken en in New Towns, zoals Capelle aan den IJssel en de wijk Ridderveld in Alphen aan den Rijn, kan op een gezonde wijze worden verdicht. In de wijken Bospolder-Tussendijken en Spangen in Rotterdam, waar minder woningen kunnen worden toegevoegd, zijn wel ingrepen mogelijk die de wijk gezonder kunnen maken. In de wijk Stevenshof in Leiden zijn interessante mogelijkheden voor de langere termijn gesignaleerd. De onderzoeken zijn in Capelle aan den IJssel en Alphen aan den Rijn gebruikt als input voor respectievelijk een centrumvisie en een wijkvisie.

In de komende periode gaan wij met de betrokken gemeenten in gesprek om te kijken op welke wijze zij vervolgstappen willen zetten en of wij hen hierbij kunnen ondersteunen. Daarbij kijken wij onder meer naar de financiële doorrekening van Gezond ontwerpen. Ook dragen wij de methode actief uit naar andere gemeenten en het Rijk. Wij zullen u hierover nader informeren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff